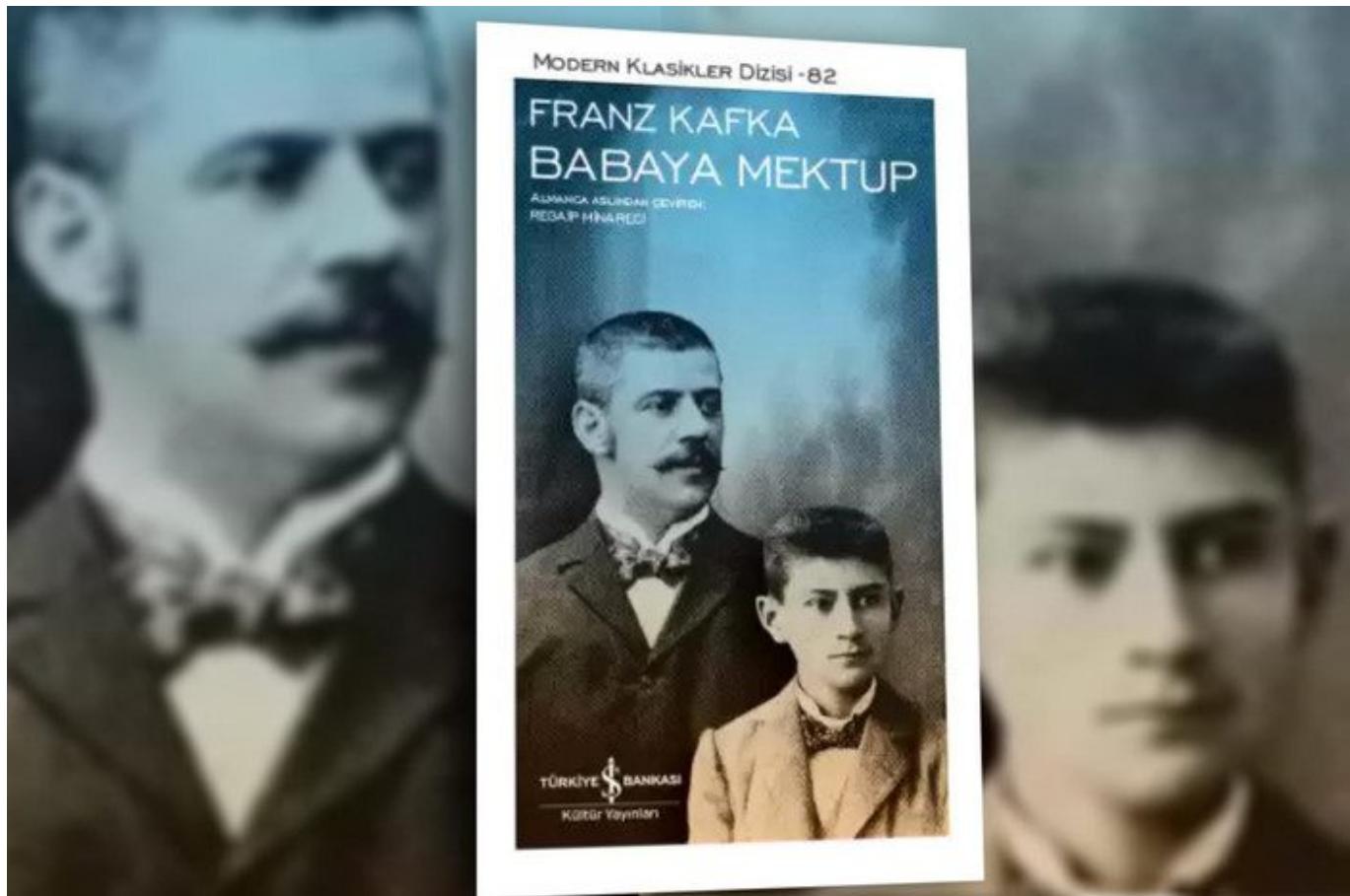

Frans Kafkanyň boýun almalary

Category: Edebi makalalar, Hekaýalar, Kitapcy, Powestler, Sözler
написано kitapcy | 26 января, 2025

Frans Kafkanyň boýun almalary FRANS KAFKANYŇ BOÝUN ALMALARY

Frans Kafka XX asyryň dünýä edebiýatynyň güýçli ýazyjylarynyň hataryna girýär.

Obaly we ortagürp synpdan bolan nemes jöhidiniň maşgalasynda Pragada dünýä inipdir. Onuň iň köp bilinýän eserleriniň arasynda «Milena hatlar», «Öwrülme», «Mülk», «Dawa» bar.

Powestlerinde we hekaýalarynda adamyň ýalñyzlygy, gorky-ünjileri, öz-özüne saýrylaşmagy, maşgala problemalary barada ýazdy. Bu temalaryň iň gowy durlup geçilen eserleriniň birem «Kakama hat» bolsa gerek.

Bu kitap Kafkanyň iň gyzykly boýun almalaryny öz içine alýan hatlardyr.

Ýakyn gatnaşyk saklan aýallaryna ýazan hatlary bilen tanalýan ýazyjy bu eserde kakasy Germann Kafka bilen oňsuksyz we düşnüsiz gatnaşygynyň üstünde giňişleýin durup geçýär.

Hatynda kakasyna «Mähriban kakam» diýip ýüzlenen Kafka tutus

57 sahypanyň dowamında kakasynyň öz üstündäki psihologiki täsirlerini we oňa garşy bildiren duýgularyny bassyr-bussyrсыz açık göwünlilik bilen beýan edýär.

Çagaka kakasynyň aýdan sözünü Hudaýyň buýrugy ýaly görendigini we onuň aýdanlarynyň durmuşyna nähili ugur görkezendigini ýaňzydýan Kafka bu täsirleriň ömrüniň binýat daşlaryny nähili emele getirendigini açık göwünlilik bilen gürrüň berýär.

Kafkanyň bu haty ýazmagynyň maksady kakasyna garşy duýyan gorkusy, nägileligi, ökünji, gahary, öýkesi ýaly duýgularyny açık beýan edip bilmändigi üçin bulary hat üsti bilen dillenesiniň gelmegidir.

Kafkanyň şu sözleri bu ýagdaýy gysgaça şeýle düşündirýär:

«*Hemiše bolşy ýaly saña berjek jogap hem tapmandym. Munuň sebäbi saña garşy belli bir derejede duýyan gorkym, belli bir derejede-de gorkyny tutaryklandyrmak üçin gürlänimde köp jikme-jikligiň gerek bolmagydyr*». (1-nji sahypa).

Kakasyna garşy iň uly öýke-kinesi onuň kemsidiji we gorkuzyjy abaý-syýasat bilen çagalygyndan özüne bolan ynamyna zeper ýetirenligi bolupdyr.

Kakasy tarapyndan yzygiderli tankyt edilen we ulalyp oňalmadyk hasaplanan Kafka bu ýagdaýyň özüne nähili täsir edendigi şeýle setirler bilen beýan edýär:

«*Seň göwnüňe ýaramaýan bir zat etmäge başlanymda we sen mebii emelsiz biri boljakdymy aýdyp gorkuzanyňda seniň pikirine duýyan čuňňur hormatym şeýle bir çäksizdi welin, belkäm, soň bir gün amala aşaýan ýagdaýynda-da, şowsuzlyga uçramagym gutulgysyzdy*». (15-nji sahypa).

Франц Кафка

Романист и автор коротких рассказов

Письмо отцу

Bu hat Kafkanyň kakasy bilen özara çaknyşygyndan has beter onuň eserlerine-de täsirini ýetiren has čuňñur ekzistensial meseleleri öz içine alýar.

Kakasy bilen arasyndaky üzňelik we kesekileşme Kafkanyň eserlerinde köp duş gelinýän temalaryň biridir.

Mysal üçin, «Derñew» hekaýasynda kakasy tarapyndan ölüme höküm edilen Jorj Bendemanyň obrazy Kafkanyň kakasyna bolan öýkekinesini we göwnüçökgünligini mesaňa bildiryär.

Germann Kafkanyň işi rowaç telekeçi hökmünde oglundan tradision rollary ýerine ýetirmegine garaşmagy Kafkanyň bu

garaşylan tamalaryň astynda kösenmegine sebäp bolupdyr. «Kakama hat» Kafkanyň içki dünýäsindäki galagoplyga we bu galagoplugyň çeper eserlerine nähili ýaňzydandygyna düşünmek üçin gymmatly eser bolup durýar.

Kafkanyň bu haty onuň içki çaprazlyklaryny jemgyýetçilik we maşgala basylarynyň garşysyndaky pozisiýasyny hem-de bütün bu zatlaryň barsynyň döredijiligine ýetiren täsirini öwrenmek isleyänler üçin gözden sypdymaly däl eserleriň hataryna girýär.

Kitap diňe Kafkanyň durmuşy barada däl, şol bir wagtyň özünde XX asyr edebiýatyň umumy ruhy ahwalyna dahylly gyzykly maglumatlary-da berýär.

Bu gysgajyk, ýöne agramly eser Kafkanyň kakasy bilen oňsuksyz gatnaşygyna we munuň ýazyjynyň ruhunda açan bitmejek ýaralara düşünmäge kömek edýär.

Kafka diri ýaşap ýörkä tanalman galan genial ýazyjy bolsa-da, aradan çykandan soň dosty Maks Brod onuň wesýetini ýerine ýetirmän çap etdiren eserleri arkaly, dünýä edebiýatynda hemişelik ornuny tapdy.

«Kakama hat» – ataly-ogluň gatnaşygy boýunça hemmeleriň öz-özüne sorag bermegine sebäp boljak ajaýyp eser hökmünde garşomyza çykýar.

Ene-ata bolmagyň kynçylyklaryny, özüňem bilmezden sözleriň we hereketleriň bilen adamyň ruhunda nähili çuň ýaralary goýup biljekdigiňi açyp görkezýän eser.

Behçet DARGYN / behcetdargin@gmail.com

Duşenbe, 26.08.2024 ý. Edebi makalalar